

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindellicorum, 1708

Articulus II. Quo jure Beneficiati ad residentiam obligentur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

In Tit. IV. De Clericis non residentibus in Eccl. 25

99 Not. 2. Lessium l. 2. de just. c. 34. d. 33. à n. 185. Pirhing h. t. n. 6. & alios, annotare, postremum hoc decretum in multis Ecclesiis, præsertim Germaniæ, non esse usu receptum; quia alicubi tantum medio anno; alibi tribus tantum mensibus Canonici residere coguntur ad lucrandos fructus grossos, imò in quibusdam Ecclesiis Canonici, qui solum uno certo die in anno resident, & divinis interfunt, totius anni fructus lucrantur; & amplius addit: nec esse receptam prædictam Trid. constitutionem in plerisque Ecclesiis, ut Canonici per se ipsos psallant, & divina officia peragant, sed solum per Vicarios; & hanc consuetudinem approbari à Lessio cit. volente, sufficere, ubi divinum officium cantu figurato peragi solet, tantum fieri à Vicariis, si Canonici, tanquam majores Clerici reverenter iis intersint.

100 Quæres 3. an etiam quodlibet beneficium simplex exigat residentiam formalem? affirmativam, quantum est de jure communi, sequitur Barbofa in c. 3. h. t. n. 3. licet sit modicæ æstimationis, per c. Conguerente 6. eod. quod retulimus supr. n. 87. quod tamen loquitur solum de casu, si aliunde habeat alia beneficia, sibi sufficientia, Sed contrarium dicendum est ex dict. n. 92. Deinde licet hoc foret de jure communi, contrarium tamen habet consuetudo, ut communiter docent Authores; nisi Fundator id exegerit expressè in fundatione. In dubio tamen, an beneficia simplicia requirant residentiam formalem? censet h. t. n. 2. Zoësius, præsumendum affirmativè, sed jure solum Ecclesiastico.

ARTICULUS II.

Quo jure Beneficiati ad residentiam obligentur?

101 TRidentinum Sess. 23. de reform. c. 1. sic loquitur: Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cætera munia pastoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & impleri possunt, si gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed merce-

Tom. III.

nariorum more deserunt: Sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut divinarum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio, & veritate pascant, & regant. Ubi ex contextu satis clarè colligitur, Concilium (seclusà justâ causâ absentia) loqui de residentia personali. Teneri autem per se, vel substitutum, etiam jure naturali, ex eo est, quia quæ suis ovibus debent ex officio, sine illa præstari, ut debent, non possunt; ita Zoësius de Clericis non residentibus, n. 2. Nam hoc sine recipiunt decimas, terrena metunt, ut spiritualia ministrarent; cum detur beneficium propter officium, c. fin. de rescript. in 6. Et ideo consuetudo sub annuo censu committendi aliis Ecclesias regendas, dicitur enormis, & improbatu c. 3. ne Prælati vices suas &c.

Ex dictis sequitur, Beneficiatos, etsi non teneantur jure naturali; & divino per se ipsos præstare officium, propter quod habent beneficium, si æquè bene illud peragant per substitutum; teneri tamen jure Ecclesiastico, seclusà causâ excusante non modò assistente in loco beneficii, sed etiam per se ipsos officio fungi, ut patet ex verbis Concilii Tridentini, & juribus citatis: quia tamen in multis locis non est eadem consuetudo circa hæc ipsa ministeria beneficiorum, quæstio fieri potest, an obligatio residentia formalis, seu assistendi, & serviendi per se ipsum contrariâ consuetudine abrogari possit? Qua in re nullâ consuetudine abrogari posse obligationem residendi formaliter, quæ est juris naturalis, & divini; quia nulla consuetudo vim aliquam habere potest contra jus naturale vel divinum, per consuetudinem tamen immemorabilem, ac ex legitima causa inductam, fieri posse, ut in iis sufficiat residentia ficta, scilicet per alium, qui æquè bene præster debitum ministerium; Sic Abbas, Navar. & Laymen. apud Pirhing hic n. 14. Ratio est ex dict. l. 1. tit. 4. de Consuetud. Nam jus humanum contrariâ consuetudine, legitime præscripta, abrogari potest; ergo ubi obligatio assistendi, & serviendi per se ipsum nascitur ex jure solum humano, contrariâ consuetudine abrogari potest; & induci, ut servitium præstetur solum per Vicarium, dummodo per hoc Ecclesia non patiatur

D

defe.

defectum ministrorum, & cultus divinus non minuatur.

103 Et quamvis consuetudo in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, *serviendi per substitutum*, sublata sit à Trid. *sess. 24. de Reform. c. 12. ibi: Omnes verò divina per se, & non per Substitutos, compellantur obire officia*; hoc tamen Tridentini decretum non ubique usù receptum est, ut dixim. 99. & non loquitur de consuetudine immemoriali, quæ ceteroquin ex communi usù exprimi solet, quando ei per contrariam constitutionem derogatur. Advertendum tamen, diuturnam consuetudinem, quæ sublata est obligatio residendi, posse tolli contrariâ consuetudine per 10. annos ex *gl. in c. fin. V. Consuetudo, de consuetud. in 6.* quia per hanc creditur ad jus commune, in dubio autem, an beneficium exigat personalem residentiam? præsumi affirmativam, *c. cum dilectus, 8. de consuet. junct. Gl. V. Jure communi*; idque propter favorem juris communis. Nam in dubio secundum jus commune interpretatio facienda est.

104 Si quæras, *an consuetudine induci possit, Beneficiatus nec per se, nec per Substitutum deservire teneatur?* affirmativam videtur sequi Pirhing *h. t. n. 15.* Si nimirum Ecclesia non destituatur suis Ministris ad divinum cultum necessariis, volens id colligi ex *c. Cum omnes, 6. de Constitut. & dictum illud: Beneficium datur propter officium*, intelligendum esse cum distinctione, ut non procedat, si velit dari beneficium, propter solum officium, sed vel propter hoc, vel propter assumptum Clericalem Statum, quo assumptus est in sortem Domini; cum hoc ipso deserviat Ecclesiæ universali.

105 Textus in *c. Cum omnes*, sic habet: *Ad audientiam nostram pervenit, quod Trecentis Canonici novum fecerunt in Trecenti Ecclesia constitutum, ut eis tam in presentia, quam in absentia redditus suos ex integro percepturis, qui in eadem Ecclesia post illam constitutionem fuerunt, vel de cætero fuerint instituti, redditus in absentia non percipiant, sed tunc solum, cum fuerint residentes: cum secundum Trecentis Ecclesia consuetudinem omnes in hoc consueverunt esse pares. Statuerunt etiam, ut (cum singulis præbendis annexa sint vinea) ipsis suas, dum viverint, possidentibus, vinea decedentium*

ad Successores non transeant, sed proventus earum inter singulos dividantur. Quoposito addit Pontifex: *Cum igitur, quod quisque juris in alterum statuit, ipse debeat uti eo, & sapientis dicat auctoritas: Patere legem, quam tu ipse tuleris: mandamus, quatenus antiquos Canonicos junioribus, & juniores in perceptione fructuum tam præbendarum, quam vinearum coaquetis antiquis, secundum priorum consuetudinem usque ad tempus prædicta constitutionis servatam, vel secundum rationabilem institutionem in posterum observandam.*

Ex hoc textu sequitur, irritam esse 106 consuetudinem alicujus Collegii, etiam à majori parte illorum, qui sunt de Collegio, inductam in privatum ipsorum commodum; cujus ratio est; quia cum consuetudo legitima pro lege recipiatur, necesse est, quod non minus directè ordinetur in *commune commodum*, quam ipsa lex, ut diximus *l. 1. tit. 2. de Constit.* ergo ubi non ordinatur directè in eum finem, pro lege recipi non potest, & inanis est; ergo nisi causa, propter quam nec per substitutum deserviens, nihilominus reciperet fructus beneficii, sit commodum universalis Ecclesiæ, & commune bonum ejus, nullâ consuetudine induci potest; ut Beneficiatus sui beneficii fructus percipiat, esto nec per se, nec substitutum deserviat; ita sentire videtur Azor *p. 2. l. 7. c. 3. q. 2.*

Ex hoc autem præcisè, quod quis 107 assumptus sit in sortem Domini, seu quod idem est, *quod Clericus factus sit*, non videtur alicui posse constitui jus annui redditus ex bonis Ecclesiæ datis piâ fidelium contributione, ac fundacione, ut inde per divina ministeria Clericorum DEI cultus in Ecclesiis, & animabus celebretur, ac promoveatur, etiamsi talis Clericus nihil labore, nisi aliud exigere commune bonum divini cultus, pro ut evenit, ubi adest excusans causa ex illis, de quibus dicemus à n. 114. Unde talis consuetudo satis apertum periculum induceret, non implendi pias Fidelium voluntates, & minuendi divinum cultum ex eorum intentione debitum, quod utique valde damnosum foret Ecclesiis.

Præter dicta notandum, diuturnam 108 consuetudinem, quæ sublata est obligatio residendi *formaliter, verè*, posse tolli con-

In Tit. IV. De Clericis non residentibus in Eccl. 27

li contrariâ consuetudine per 10. annos. Sic Gl. in c. fin. V. Consuetudo, de Consuetud. in 6. quia sic per istam reditur ad jus commune. Cæterum in dubio, an beneficium exigat residentiam formalem veram seu personalem præsumitur affirmativa, juxta c. dilectus, 3. de Consuetud. junct. Gl. V. jure communi; idque propter favorem juris communis, cum indubio fieri debeat interpretatio secundum jus commune.

109 Not. 2. Consuetudinem sub annuo censu committendi aliis ejusmodi Ecclesiis curatas, dici enormem, & improbari c. 3. Ne Prælati Vices suas. Et ideo ejusmodi beneficia curata iis tantum conferri debere, qui personaliter residere possunt, & volunt, c. 4. h. t. excepto casu c. Extirpanda, §. qui verò, de præbend. ubi dicitur, quòd habens Canonicatum, cui accessorie, & perpetuo annexa sit parochialis, debeat residere in Canonicatu. Cum enim beneficiati ex suis beneficiis percipiant annuos redditus in sua personâ commodum, æquum omnino est, quòd iisdem debeant præstare suæ personæ ministerium, cuius causâ ipsi habent beneficium.

110 Not. 3. Quamvis Beneficiati ad residentiam formalem in suis Ecclesiis, secundum dicta teneantur; concedi tamen illis, quòd quovis anno ad certum tempus, ex justa causa abesse possint. Nam Episcopis quot annis (vel continuè, vel discretè computando tempus) à suis Ecclesiis abesse licet duobus, vel ad summum tribus mensibus, dummodo id fiat ex æqua causa, & sine gravi detrimento gregis, ita Trid. Sess. 23. c. 1. ubi tamen monet, ne hæc absentia fiat in adventu, quadragesima, aut tempore Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, nisi cura diocesis aliò vocaret.

111 Not. 4. Parochis, & aliis Curatis indulgeri pro absentia tempus bimestre, ultra verò non, nisi ex gravi causâ per Episcopum prius cognita, & probata, & discedendi licentiâ, gratis concedendâ, obtentâ. In casu tamen, quo cum ejusmodi licentiâ discedunt, teneri loco sui Vicarium idoneum, ab Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquere. Trid. loc. cit.

112 Not. 5. Cum in Tridentino non exprimitur, dubitari, an Parochi & Cura-

Tom. 112

ti egeant Episcopi licentiâ etiam in casu solius absentia per bimestre? R. affirmativam teneri à Lessio, Garcia, & Piascio apud Pirhing hic n. 20. probabilius tamen negari à Navarro in Manuali c. 25. n. 51. quia ad tempus illius absentia jam habent licentiam legalem, seu concessam à lege; quamvis Layman l. 4. tr. 2. c. 6. n. ult. dicat, securissimum esse, cujusque diocesis statutum, vel consuetudinem sequi. Ut absentia Parochis concessa per bimestre sit ex justa causâ, non requiritur, quòd sit causâ gravis, sed sufficit, quòd sit causâ honesta, v.g. honestæ recreationis, visitandi propinquos, peregrinationis. Sic Layman cit. Cæterum tempus absentia an longum, an breve sit? æstimatur diversimodè respectu diversorum locorum, personarum & statutorum. Sic absentia trimestris respectu Episcoporum est tempus breve, longum respectu Parochorum; uti colligitur ex Trid. cit.

113 Not. 6. Canonicis, vel aliis habentibus dignitates, præbendas, aut portiones in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, jure Tridentini non licere abesse à suis Ecclesiis ultra tres menses, ut dicitur sess. 24. de reform. c. 12. quod tamen accipe, nisi alia sit consuetudo legitimè inducta, nec jure reprobata, secundum ea, quæ diximus superius.

ARTICULUS III.

De causis excusantibus ab obligatione residendi.

114 Tridentinum sess. 23. de Reform. c. 1. postquam ea, quæ retulimus à n. 96. de Residentia, statuit, de causis excusantibus ita loquitur: Cum Christiana Charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant, decernit eadem Sacrosancta Synodus; has legitimæ absentia causas, à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitanano, vel, eo absente, Suffraganeo, Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitanus absentiam probare debet, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reipub. officium Episcopatibus adjunctum; cujus, quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repen-

D 2

repen-